



Oplegnotitie mer- beoordeling Aldtsjerk Foarút

Antea Group

Understanding today.
Improving tomorrow.

projectnummer 0468633.00
definitief revisie 01
14 oktober 2024

Oplegnotitie mer-beoordeling Aldtsjerk Foarút

projectnummer 0468633.00
definitief revisie 01
14 oktober 2024

Opdrachtgever

Jelle Bijlsma B.V.
Trynwaldsterdyk 2a
9061 DB GYTSJERK

Gecontroleerd

S.B.W. Hammink



datum
14 oktober 2024

beschrijving
Definitief

vrijgave
E. Koomen



Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1	Achtergrond en aanleiding	4
1.2	Belangrijkste wijzigingen van de voorgenomen activiteit	4
1.3	Leeswijzer	5
2.	Kenmerken van het potentiële effect	6
3.	Conclusie	21

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

Het ontwerpbestemmingsplan Aldtsjerk Foarút heeft van 19 mei tot en met 29 juni 2024 ter inzage gelegen. In het kader van het ontwerpbestemmingsplan is een vormvrije m.e.r.-beoordeling uitgevoerd, waarvan de resultaten zijn vastgelegd in het rapport “Aldtsjerk Foarút, Aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling” (Aneta Group, 9 februari 2023). Op basis hiervan hebben burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel op 9 mei 2023 besloten, dat er in het in het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan geen milieueffectrapport (MER) behoeft te worden opgesteld.

Op grond van ambtshalve opmerkingen en zienswijzen die zijn ingebracht tegen het ontwerpbestemmingsplan wordt in de voorliggende oplegnotitie beoordeeld of de conclusie van de aanmeldnotitie, te weten dat het project niet leidt tot belangrijke nadelige milieueffecten en er geen aanleiding tot het uitvoeren van een m.e.r.-procedure, ongewijzigd blijven. Deze oplegnotitie moet als aanvulling op de aanmeldnotitie uit 2023 worden gezien.

1.2 Belangrijkste wijzigingen van de voorgenomen activiteit

In hoofdstuk 2 van de m.e.r.-beoordeling is de voorgenomen activiteit beschreven. De belangrijkste wijzingen naar aanleiding van de zienswijzen en ambtshalve aanpassingen zijn:

- Aansluiting op provinciale weg: de afvoer van zand van de zandwinning vindt niet meer plaats via een ontsluiting op de Van Sminiawei en via de Fjildwei aan de oostkant, maar via een ontsluiting op de provinciale weg N361 (Lauwersseewei) aan de westkant. Hiervoor is de bestemming Verkeer – 1 opgenomen om een oprit op de provinciale weg mogelijk te maken.
- De situering van het zanddepot is verschoven in noordwestelijke richting. De gronden waar een zanddepot is toegestaan is geborgd in de regels en een aanduiding op de verbeelding. Het zanddepot komt daarmee op een grotere afstand te liggen van bestaande en nieuwe woningen dan geprojecteerd in het akoestisch onderzoek bij het bestemmingsplan.
- Omdat de oostelijke ontsluiting op de Van Sminiawei is komen te vervallen zijn de gronden met de bestemming Agrarisch – Cultuurgrond grotendeels geen onderdeel meer van het bestemmingsplan. Alleen het deel van die gronden met die bestemming waar een waterkering komt, zijn nog onderdeel van het plan. De dubbelbestemming Waarde – Landschap (open landschap) is geschrapt omdat in het bestemmingsplan de landschappelijke inpassing via voorwaardelijke verplichtingen is geborgd.
- De afstand tussen het bouwvlak van de zeven recreatiewoningen ten opzichte van de bestemmingsgrens van de bedrijfsperven op het bedrijventerrein Aldtsjerk is vergroot van circa 47 meter naar 65 meter. Naar aanleiding daarvan is de oppervlakte van het kleine recreatiemeer aan de zuidkant over een lengte van 15 meter verkleind en de oppervlakte van de bestemming Recreatie – Verblijfsrecreatie vergroot. In de m.e.r.-beoordeling was uitgegaan van een oppervlakte voor recreatie van circa 1 ha. Dat wijzigt hiermee niet; de oppervlakte blijft kleiner dan 1 ha.
- De oppervlakte van het gebied waar de ontgrondingsvergunning voor nodig is (hoofdplan – zandwinning, kleine plas (recreatiemeer) en keringen / ontsluitingsweg) is opnieuw berekend en komt in plaats van op 11 ha op 10 ha.



Voorgenomen activiteit ontwerpbestemmingsplan



Voorgenomen activiteit vastgesteld bestemmingsplan

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt beschreven of de kenmerken van het potentiële effect zijn veranderd door de aanpassing van de voorgenomen activiteit of dat de beoordeling daarvan moet worden aangepast. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 ingegaan op overige toetsingscriteria, waarna in hoofdstuk 4 wordt afgesloten met conclusies.

2. Kenmerken van het potentiële effect

In de vormvrije m.e.r.-beoordeling zijn de mogelijke milieueffecten behandeld in een tabel. Die is voor wat betreft de beoordeelde thema's overgenomen in de tabel hieronder. Daar waar de m.e.r.-beoordeling van 9 februari 2023 is aangepast, is dat vetgedrukt en cursief weergegeven.

Kenmerken van het project	
Omvang van het project (relatie met drempel D lijst)	Categorie D 16.2. De drempelwaarde bedraagt daarvoor een oppervlakte van 12,5 ha of meer. De oppervlakte van de ontgronding in dit project is circa 10 ha en ligt daarmee onder deze drempelwaarde. Categorie D.10 (vakantiedorpen buiten stedelijk gebied 25 ha): er worden 7 recreatiewoningen gebouwd op een oppervlakte van circa 1 ha, dus zeer ruim onder de drempelwaarde. Categorie D11.2 (stedelijke ontwikkeling 2.000 woningen): er worden 23 woningen (incl. de woonwerklocaties) gebouwd dus omvang ligt zeer ruim onder de drempelwaarde.
Cumulatie met andere projecten	Er zijn geen andere projecten in de omgeving die van invloed zijn op de te verwachten effecten of waar dit project effect op kan hebben.
Gebruik natuurlijke hulpbronnen	In het plan wordt voor de aanleg van de plas de bodem permanent ontgraven. De natuurlijke hulpbron 'zand' wordt gewonnen en elders nuttig toepast. Deze hulpbron is in Nederland op zeer ruime schaal aanwezig, en dus niet schaars. Voor de ontgronding en de realisatie van het gebied met (recreatie)woningen wordt gebruik gemaakt van fossiele brandstoffen. Voor infrastructuur en de bouw van de huizen worden diverse grondstoffen gebruikt, deels met natuurlijke oorsprong (asfalt, hout). Voor de gebruiksfase is van belang dat de nieuwe woningen geen aardgasaansluiting zullen krijgen.
Verontreiniging en hinder	<i>Verontreiniging</i> Het plan kan in enige mate de luchtkwaliteit beïnvloeden doordat machines worden ingezet (aanlegfase) en er een beperkt toename van het wegverkeer optreedt door de bouw van de woningen (gebruiksfase). Verontreiniging van water of bodem als gevolg van het plan wordt niet verwacht. <i>Hinder</i> Door de aard van de uit te voeren werkzaamheden en het definitieve gebruik kan hinder optreden met name gerelateerd aan het (bouw-)verkeer. In de aanlegfase kan sprake zijn van tijdelijke verkeers- en geluidhinder van bouwverkeer, alsmede geluidhinder veroorzaakt door het ontgraven van de bovengrond met kranen en het ontgraven van de daaronder gelegen zandlagen met een mobiele graafmachine. In de gebruiksfase kan er sprake zijn van zeer

	beperkte extra geluidhinder van verkeer van en naar de te realiseren woningen.
Risico voor ongevallen	Er zijn door de aard van het te realiseren toekomstige gebruik naar verwachting geen extra ongevalsrisico's op het gebied van externe veiligheid, gebruikte stoffen of technologieën. De nieuwe ontsluiting voor de woningen zal in overleg met de gemeente zo verkeersveilig mogelijk worden aangelegd.
Plaats van het project	
Bestaande grondgebruik	De grond binnen het plangebied is vrijwel geheel in gebruik als grasland. Aan de oostzijde maakt een bestaande boerderij deel uit van het bestemmingsplangebied. Ten westen, noorden en oosten van het plangebied is eveneens grasland aanwezig. Ten zuiden is een bedrijventerrein met lichte bedrijvigheid aanwezig. De zuidoosthoek van het plangebied grenst aan een gebied met vrijstaande woningen. Het plangebied grenst aan de westkant aan de provinciale weg Lauwerseewei (N361). Aan de oostzijde wordt het plangebied begrensd door de lokale ontsluitingsweg Van Sminiawei.
Rijkdom aan en kwaliteit en regeneratievermogen natuurlijke hulp bronnen van het gebied	Het plangebied heeft geen bijzondere rijkdom aan en kwaliteit en regeneratievermogen van de natuurlijke hulpbronnen.
Natura 2000	Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft de 'Groote Wielen' dat is gelegen op ruim 3,5 km ten zuiden van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden in de omgeving betreffen de 'Waddenzee' en de 'Alde Feanen' op respectievelijk 10 en 13,5 km afstand van het plangebied. Gezien de relatief grote afstand tot het plangebied en de beperkte omvang van de ingrepen is er geen sprake van ecologische relaties tussen het plangebied en deze Natura 2000-gebieden (ook niet met betrekking tot stikstofdepositie waarvoor specifiek onderzoek is uitgevoerd, <i>dat in 2024 is geactualiseerd met de meest recente versie van AERIUS (2024) die per 1 oktober 2024 is gepubliceerd</i>).
Landschap	Het plangebied bevindt zich op de scheiding tussen twee verschillende landschappen: de Noordelijke Wouden waarvan de Trynwâlden een uitloper is, en Oostergo/ Het Lage Midden, het laaggelegen (-terpen) landschap
Kenmerken van het potentiële effect	
Bereik van het effect (geografisch en grootte getroffen bevolking)	De effecten van het plan treden deels op in het plangebied zelf (bodem, geohydrologie, water, fauna) en deels in de directe omgeving van het plangebied (geohydrologie, verkeer, geluid). In de directe omgeving liggen enkele boerderijen en vrijstaande huizen aan de Van Sminiaweg.

	Nabij het plangebied liggen geen grote of dichtbevolkte woongebieden.
Orde van grootte en complexiteit effect	Bodemkwaliteit De locatie is voor zover bekend altijd in gebruik geweest als agrarisch gebied. Er is bodemonderzoek uitgevoerd in delen van het plangebied (zie bijlagen 17 en 18 bij het bestemmingsplan)¹. Op basis van de uitkomsten van deze onderzoeken en op basis van de bodemkwaliteitskaart van de gemeente zijn er geen milieuhygiënische belemmeringen voor het toekomstige gebruik van de locatie voor ontgronding en de bouw van (recreatie)woningen. Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten ten aanzien van bodemkwaliteit (effectscore 0 = neutraal)
	Grondwater Bij de modelstudie (Wiertsema & Partners, 2016; bijlage 21 bij het bestemmingsplan)² <i>en de revisie daarvan (Wiertsema & Partners, 2017; bijlage 22 bij het bestemmingsplan</i>³ is onderscheid gemaakt tussen de tijdelijke situatie tijdens de winning van zand en de uiteindelijke definitieve situatie (met een verhoogd waterpeil in de zandwinplas). <i>Omdat na het uitvoeren van de onderzoeken de manier van het winnen van het zand en de diepte van de zandwinning is aangepast is een second opinion van de hiervoor bedoelde onderzoeken uitgevoerd (Wiertsema & Partners, 2023; bijlage 23 bij het bestemmingsplan)</i>⁴. <i>Uit de second opinion blijkt dat de aangepaste manier van het winnen van het zand en de diepte van de zandwinning niet tot grotere (veiligheids)risico's of andere voorwaarden leidt.</i> <i>Tijdelijke situatie tijdens de ontgronding</i> Tijdens deze fase is er geen verbinding tussen de Aldtsjerkster Feart en derhalve geen sprake van een verhoogd waterpeil in de plas. De effecten op de grondwaterstanden bestaan uit een beperkte verlaging van de stijghoogte (ordegrootte 5 à 10 cm) als gevolg van de winning van het zand. De effecten tijdens deze fase zijn beperkt in grootte en omvang. <i>Uit de second opinion volgt dat effecten op het grondwater kleiner of gelijk zijn aan de in 2016 en 2017 berekende effecten</i> <i>Uiteindelijke situatie</i> Na afloop van de winningsfase wordt er een open verbinding gemaakt met de Aldtsjerkster Feart, waardoor het peil in de plas verhoogd wordt (tot boezempeil -0,52 m NAP) . De effecten op de grondwaterstanden in de omgeving zijn

¹ Bijlage **17**: Verkennend bodemonderzoek ter plaatse van vier percelen aan de Van Sminiawei in Aldtsjerk' (WMR Rinsumageest B.V., kenmerk 133112/FV van 26 augustus 2013)

Bijlage **18**: Verkennend bodemonderzoek Perceel aan de Van Sminiawei in Aldtsjerk (Grontmij Nederland B.V., kenmerk 304331, 5 januari 2016).

² Bijlage **21**: Geohydrologisch rapport rev. 03 zandwinning te Aldtsjerk. Wiertsema & Partners, kenmerk VN-64145-2 van 29 juni 2016

³ Bijlage **22**: Geohydrologisch rapport rev4 zandwinning te Aldtsjerk rev4. Wiertsema & Partners, kenmerk VN-64145-3 van 21 april 2017

⁴ Bijlage **23**: Notitie second opinion gewijzigde uitvoeringsmethode zandwinning Aldtsjerk. Wierstema & Partners, kenmerk VN-84639-1 van 21 september 2023)

	hoofdzakelijk een gevolg van de verhoging van het plas-peil. Dit resulteert in de omgeving in een beperkte verhoging van de stijghoogte (ordegrootte 5 à 10 cm). De effecten tijdens deze fase zijn beperkt in grootte en omvang. Om vernatting op het aan de oostzijde gelegen agrarische perceel tegen te gaan is uitgangspunt dat een aanwezige leemlaag met een dikte van circa 1 m bij de winning wordt teruggezet na de zandwinning ("omputten"). In het kader van de vergunningaanvraag zullen modelberekeningen worden uitgevoerd om dit te onderbouwen. Indien nodig, kan een kwelscherm aan de oostkant van het plangebied worden toegepast, zoals ook was voorzien bij de plannen in 2017 (toen ontgraving was voorzien tot NAP -14,5 m in plaats van (nu) NAP -6 m. Voor omliggende gebruiksfuncties zoals natuur, landbouw en bebouwing volgt uit de reeds eerder uitgevoerde berekeningen (2016) niet dat er noemenswaardige nadelige effecten door grondwaterstandsveranderingen optreden. <i>Uit de second opinion⁴ volgt dat In de uiteindelijke situatie er sprake blijft van een opgezet peil. De beschouwing van deze effecten veranderd door de aangepaste winddiepte niet.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten ten aanzien van grondwater (effectscore 0/- = licht negatief)
	Waterkwaliteit Uit het geohydrologisch onderzoek (2016; bijlage 21 bij het bestemmingsplan)⁵ en de revisie daarvan (2017; bijlage 22 bij het bestemmingsplan)⁶ blijkt dat er een risico bestaat dat het water in de te graven plas zout wordt. Dit is ongewenst. Om de mogelijke toename van het zoutgehalte in de plas zoveel mogelijk te beperken wordt de winddiepte nu beperkt tot NAP -6 m in plaats van NAP -14,5 m en wordt de bodem van de plas afgewerkt met een slecht (water)doorlatende laag (terug te zetten keileem). Daarnaast zal door het opzetten van het waterpeil een infiltratiesituatie ontstaan ter plaatse van de zandwinplas. Door een monitoringsprogramma zullen de daadwerkelijke hydrologische effecten worden geregistreerd. Tevens zal het daadwerkelijk verloop van het zoutgehalte in de zandwinplas worden bepaald. Dit zoutgehalte zal moeten voldoen aan de streefwaarden van het Wetterskip Fryslân (ca 200 à 300 mg Cl/l). <i>Uit de second opinion volgt dat In de uiteindelijke situatie er sprake blijft van een opgezet peil. De beschouwing van deze effecten veranderd door de aangepaste winddiepte niet</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten ten aanzien van waterkwaliteit (effectscore 0/- = licht negatief).

⁵ Bijlage **21**: Geohydrologisch rapport rev.3 zandwinning te Aldtsjerk'. (Wiertsema & Partners, kenmerk VN-64145-1 van 29 juni 2016;

⁶ **Bijlage 22: Geohydrologisch rapport rev4 zandwinning te Aldtsjerk' Wiertsema & Partners, kenmerk VN-64145-3 van 21 april 2017;**

	Oppervlaktewater Tijdens de zandwinning is de plas “geïsoleerd” van de rest van het oppervlaktewatersysteem (de Aldtsjerkster Faert, behorend tot de Friese Boezem). Na aanleg van een kade rondom de waterplas en binnenplanse tussenkades en afronding van een deel van de winning, wordt een verbinding naar de Aldtsjerkster Faert gemaakt zodat ook sloepen e.d. de plas kunnen bereiken. De plas maakt dan deel uit van de Friese Boezem. Voor het functioneren van het oppervlaktewatersysteem zijn er geen negatieve effecten. Door aankoppeling van de plas aan de Friese Boezem zijn er beperkte positieve effecten doordat de plas enige extra ruimte biedt voor berging van oppervlaktewater uit de Friese Boezem. <i>Met het aanpassen van de kleine plas (recreatieplas) wordt de oppervlakte van de totale waterplas 2.070 m² kleiner (van 92.248 m² naar 90.414 m². Dat heeft geen effect op de conclusie uit de m.e.r.-beoordeling van 9 februari 2023.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten ten aanzien van oppervlaktewater (effectscore 0 = neutraal).
	Natuur Uit de in 2022 uitgevoerde natuurtoets (bijlage 8 bij het bestemmingsplan)⁷ blijkt het volgende. <i>Beschermde gebieden</i> Het projectgebied is niet gelegen in een Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied, ‘Groote Wielen’, is gelegen op ruim 3,5 kilometer ten zuiden van het projectgebied. Gezien de afstand en tussenliggende elementen als wegen en dorpen kunnen effecten door storingsfactoren zoals verdroging, versnippering, of verstoring door geluid, licht en trillingen op voorhand worden uitgesloten. Negatieve effecten van verzuring en vermesting ten gevolge van stikstofdepositie via de lucht kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. Daarom is hier onderzoek naar gedaan. Uit de AERIUS-berekening (zie bijlagen 9⁸, 10⁹ en 11¹⁰ bij het bestemmingsplan) volgt dat er geen sprake is van een bijdrage in de stikstofdepositie. Dit betekent dat significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden wat betreft stikstofdepositie kunnen worden uitgesloten en er geen sprake is van een vergunningplicht op grond van de Wet natuurbescherming. <i>De aanpassing van de ontsluiting van de zandwinning via de westkant in plaats van de oostkant is verwerkt in het</i>

⁷ Bijlage 8: Natuurtoets Aldtsjerk Foarút. (Antea Group, 9 februari 2023)

⁸ Bijlage 12: Stikstofdepositie onderzoek Aldtsjerk Foarút. (Antea Group, 10 oktober 2024)

⁹ Bijlage 13: Losse AERIUS bijlage berekening stikstofdepositie realisatiefase (oktober 2024)

¹⁰ Bijlage 14: Losse AERIUS bijlage berekening stikstofdepositie gebruiksfase realisatiefase (oktober 2024)

nieuwe stikstofdepositie onderzoek. Hieruit volgt dat de stikstofdepositie opnieuw 0,00 mol/ha/ja bedraagt.

NNN (EHS)

Het projectgebied is niet gelegen binnen een EHS-gebied. De provincie Fryslân kent externe werking. Vanwege de afstand en tussenliggende elementen als woonwijken en wegen worden negatieve effecten uitgesloten geacht. Tevens zal er geen effect zijn op de verbindende functie en wezenlijke waarden en kenmerken van dit EHS-gebied. Negatieve effecten op EHS-gebieden kunnen daarmee worden uitgesloten.

Overig provinciaal beleid: Natuur buiten de EHS

Het projectgebied ligt niet binnen een gebied dat aangewezen is als natuurgebied buiten de EHS. Het dichtstbijzijnde gebied aangewezen als natuur buiten de EHS is gelegen op 500 m ten oosten van het projectgebied. In de provincie Fryslân geldt geen externe werking op natuur buiten de EHS, waardoor geen sprake is van effecten door de werkzaamheden op natuur buiten de EHS.

Overig provinciaal beleid: weidevogelkansgebied

Het projectgebied is gelegen binnen een weidevogelkansgebied. Hiervoor is financiële compensatie nodig en dient de waarde van het gebied voor weidevogels te worden onderzocht. Dit is gedaan in de toelichting van het bestemmingsplan. Geconcludeerd wordt dat het gebied in de huidige situatie niet ideaal is voor weidevogels en dat dit ook blijkt uit de tellingen. Dit wordt zeer waarschijnlijk mede veroorzaakt door de grote drooglegging en de verstoring vanuit de omgeving.

Overig provinciaal beleid: ganzenfoerageergebied

Het projectgebied ligt niet in een ganzenfoerageergebied. Het dichtstbijzijnde ganzenfoerageergebied ligt op 500 m afstand ten zuidwesten van het projectgebied. Vanwege de afstand tot dit gebied en de invulling van het bestemmingsplan met onder andere het recreatiemeer worden negatieve effecten op het ganzenfoerageergebied uitgesloten geacht.

Overig provinciaal beleid: houtopstanden

Binnen het projectgebied zijn geen houtopstanden aanwezig, waardoor geen vervolgstappen hoeven worden genomen.

Beschermde soorten

Uitgangspunt is dat de werkzaamheden die plaatsvinden langs de Aldtsjerkster Feart uitsluitend overdag plaatsvinden en dat daarom nader onderzoek ten aanzien van vleermuizen niet nodig is.

Voor waterspitsmuis is nader onderzoek nodig en, indien aanwezig, een ontheffing. Omdat het plan (door de nieuwe rietoevers) nieuw leefgebied kan creëren voor de

	waterspitsmuis, is uitgangspunt dat een ontheffing voor de waterspitsmuis, indien nodig, zal kunnen worden verleend. Hierbij kunnen in dat geval specifieke voorwaarden aan de orde zijn (bijvoorbeeld ten aanzien van de volgorde van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan niet in de weg staat). Ten slotte dient rekening te worden gehouden met algemene broedvogels (verstoring van broedende vogels is niet toegestaan). Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten voor natuur (effectscore 0/- = licht negatief voor beschermde gebieden en 0/- = eveneens licht negatief voor beschermde soorten)
	Archeologie De resultaten van het uitgevoerde archeologisch onderzoek (RAAP, januari 2015; zie bijlage 11b bij het bestemmingsplan)¹¹ geven geen aanleiding om archeologische maatregelen (plan-aanpassing, vervolgonderzoek, etc.) aan te bevelen. Het wordt onwaarschijnlijk geacht dat binnen het plangebied omvangrijke vindplaatsen met een vondstlaag aanwezig zijn, zoals nederzettingsterreinen. Het kan niet uitgesloten worden dat binnen het plangebied nog wel vindplaatsen aanwezig zijn met een zeer geringe omvang (bijvoorbeeld jachtkampjes) of zonder vondstlaag, bijvoorbeeld graven en andere grondsporen en depotvondsten (losse offervondsten). Deze zijn met booronderzoek niet of nauwelijks op te sporen. Wanneer bij de werkzaamheden dergelijke archeologische resten worden aangetroffen, moet hiervan direct melding gemaakt worden bij de bevoegde overheid (gemeente Tytsjerksteradiel). Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten ten aanzien van archeologie (effectscore 0/- = licht negatief).
	Verkeer <i>Ontgraving</i> De vrijkomende grond wordt deels binnen het plangebied verwerkt en deels afgevoerd met vrachtwagens. Er zal transport plaatsvinden om materieel en personeel aan- en af te voeren en zand af te voeren. <i>De afvoer van het zand van de zandwinning vindt plaats via een ontsluiting op de provinciale weg (N361). Bij het geluidonderzoek dat bij het bestemmingsplan (bijlage 26, Antea Group, 2023)¹² is voor de zandwinning uitgegaan van maximaal 40 vrachtwagens per dag (80 bewegingen) via de Sminiaweg. Dat verkeer zal vanwege de nieuwe ontsluiting niet meer via de Van</i>

¹¹ Bijlage 15: Archeologisch vooronderzoek: een karterend veldonderzoek. (RAAP-notitie 4993, 15 januari 2015)

¹² Bijlage 29: Akoestisch onderzoek, Bestemmingsplan en omgevingsvergunning Aldtsjerk Foarút (Antea Group, 9 februari 2023)

	<i>Sminiaweg rijden. Er treedt vanwege het verkeer van de ontgronding geen negatief effect op, op de Van Sminaweg.</i> <i>De maximaal 80 vrachtwagenbewegingen op de provinciale weg vanwege de zandwinning treden alleen op tijdens de periode dat zand wordt gewonnen en zijn dusdanig beperkt dat dat geen effect heeft op de verkeersafwikkeling op de provinciale weg.</i> <i>Woongebied</i> De realisatie van 20 woningen, 3 woon/werklocaties (milieucategorie 1) en 7 recreatiewoningen zal naar verwachting leiden tot een verkeersproductie van circa 232 verkeersbewegingen per etmaal. Deze verkeersstroom zal vrijwel volledig bestaan uit personenauto's met incidenteel een bestelbus of vrachtwagen. Dit verkeer zal worden afgewikkeld via de Van Sminiaweg. Het meeste lichte verkeer zal richting Aldtsjerk rijden; deze route is daarvoor geschikt. Zwaarder verkeer kan ook de Van Sminiaweg naar het noorden nemen, en daar de aansluiting op de Lauwersseewei nemen. <i>Uit het verkeersonderzoek Aldtsjerk Foarút, Verkenning ontsluiting (BonoTraffics, 7 november 2023) blijkt uit verkeerstellingen dat in 2023 op een gemiddelde werkdag circa 180 motorvoertuigen gebruik maken van de Van Sminiaweg. De toename met circa 232 verkeersbewegingen is absolute zin groot, maar de toekomstige situatie is hier wat betreft de aantallen voertuigen en fietsers niet dusdanig dat de verkeersveiligheidsrisico's onacceptabel zijn.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten voor verkeer (effectscore 0/- = licht negatief).
	Geluid In de conclusies van het uitgevoerde akoestisch onderzoek (zie bijlage 26 bij het bestemmingsplan)¹³, is het volgende opgenomen. Bouwrijp maken: bouwlawaai Het geluid afkomstig van de werkzaamheden om het gebied voor de woningen bouwrijp te maken is ten hoogste 63 dB(A). De aannemer van de werkzaamheden zal rekening moeten houden dat de werkzaamheden voor het bouwrijp maken van het gebied voor Fase A (het noordoostelijke deelgebied) maximaal 50 dagen mag duren bij de gekozen uitgangspunten. Volgens het afwegingskader Bouwlawaai bij bouw- en sloopwerkzaamheden bij langdurige projecten wordt dat acceptabel geacht.

¹³ Bijlage 29: Akoestisch onderzoek. Bestemmingsplan en omgevingsvergunning Aldtsjerk Foarút (Antea Group, 9 februari 2023).

Voor fase B van het bouwrijp maken (zuidoostelijke deelgebied) van de bouwgrond mag er **volgens het afwegingskader** een onbeperkt aantal dagen gewerkt worden aangezien de geluidbelasting hier lager is dan 60 dB(A).

Het zal echter voorkomen dat de werkzaamheden dicht bij de woning zullen plaatsvinden. Met een worst-case benadering is bepaald dat de geluidbelasting op de gevel van Van Sminaweg 125 maximaal 80 dB(A) is en op Van Sminaweg 130, 66 dB(A). Een geluidbelasting van 80 dB(A) is maximaal 5 dagen toegestaan. Aangezien de werkzaamheden van deze worst-case benadering zich niet langer zullen voordoen dan 5 dagen, kan er worden aangenomen dat er voldaan wordt aan de grenswaarde voor de maximale blootstellingsduur.

Gezien de tijdelijk aard en beperkte omvang van de werkzaamheden wordt geen hinder verwacht.

Activiteiten zandwinning

Nieuwe woningen

Onder representatieve bedrijfsomstandigheden van de activiteiten van de zandwinning bedraagt het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{A,T}$) ter plaatse van de dichtstbijzijnde nieuw te realiseren woningen ten hoogste 55 dB(A) in fase 2. Voor de woningen die binnen de 50 dB(A) contour vallen is het geluidniveau van de zandwinning nog te hoog voor bewoonbare woningen. Desalniettemin zijn er ook woningen die buiten de 50 dB(A) contour vallen, waar de mogelijkheid bestaat om wel mensen te laten wonen tijdens fase 2. Onder representatieve bedrijfsomstandigheden van de activiteiten van de zandwinning bedraagt het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau ($L_{A,T}$) ter plaatse van de dichtstbijzijnde nieuw te realiseren woningen ten hoogste 49 dB(A) in de dagperiode voor fase 3, ermee rekening houdend dat de zandwinning op korte afstand van de nieuwe woningen reeds is afgerond op het moment dat ze zullen gaan worden bewoond.

Tijdens de bouw van de nieuwe woningen zullen de werkzaamheden van de zandwinning al in bedrijf zijn. De uitvoerder van de zandwinning zal eerst beginnen aan de oostzijde van het plangebied. Op het moment dat de woningen gereed en bewoond zijn, zal een waarde van 50 dB(A) in fase 2 en 49 dB(A) in fase 3 niet worden overschreden.

Een waarde van 49/50 dB(A) wordt aanvaardbaar geacht, omdat:

- De zandwinning beperkt is in de tijd (uitgangspunt is max. 10 jaar) en bovendien uitsluitend aan de orde is in de dagperiode en uitsluitend op doordeweekse dagen en niet in de bouwvak;

- Bovendien de winningsactiviteiten zullen plaatsvinden gedurende maximaal circa 13 weken per jaar;
- Het om nieuwe woningen gaat, waardoor de geluidisolatie zonder meer een aanvaardbaar woonklimaat in de huizen garandeert.
- De genoemde grenswaarde van 45 dB(A) geen harde eis/voorschrift is.

Het maximale geluidniveau ter plaatse **van de nieuwe woningen** bedraagt ten hoogste **67 dB(A)** is in de dagperiode. Over het algemeen, zoals in het Activiteitenbesluit, wordt een grenswaarde van 70 dB(A) gehanteerd voor deze periode. Er hoeven geen maatregelen getroffen te worden ter beperking van het geluid.

Bestaande woningen

Voor bestaande woningen geldt dat onder representatieve bedrijfsomstandigheden van de activiteiten van de zandwinning het langtijdgemiddelde beoordelingsniveau (L_{Ar}, L_T) ter plaatse van de dichtstbijzijnde bestaande woningen in fase 2 45 dB(A) bedraagt op de woning Van Sminaweg 125 en 44 dB(A) op de woning Boerfinne 8. In fase 3 is dat respectievelijk 43 dB(A) en 49 dB(A).

Uit de kaart Geluid in Nederland (Atlasleefomgeving.nl) volgt dat de bestaande geluidbelasting op de woning Van Sminaweg 125 op de voorgevel circa 49 dB bedraagt en op de achtergevel circa 46 dB. Bij de woning Boerfinne 8 is dat 49 dB. Deze getallen zijn uitgedrukt in L_{den}.

Door de geluidadviseur van Antea Group zijn deze getallen verwerkt zodat ze bij elkaar kunnen worden opgeteld. Dit leidt tot een volgende toename:

Van Sminaweg 125

Fase 2 zandwinning: 42 L_{den}

Bestaande geluidbelasting: 49 L_{den}

Tezamen: 49,8 L_{den} (toename: 0,8 dB)

Fase 3 zandwinning: 40 L_{den}

Bestaande geluidbelasting: 49 L_{den}

Tezamen: 49,5 L_{den} (toename: 0,5 dB)

Boerfinne 8

Fase 2 zandwinning: 41 L_{den}

Bestaande geluidbelasting: 49 L_{den}

Tezamen: 49,6 L_{den} (toename: 0,6 dB)

Fase 3 zandwinning: 46 L_{den}

Bestaande geluidbelasting: 49 L_{den}

Tezamen: 50,8 L_{den} (toename: 1,8 dB)

Een toename van 1 dB is door het menselijk gehoor niet waarneembaar. Voor de toename van 1,8 dB in fase 3 op Boerfinne 8 wordt opgemerkt, dat deze toename een worst

case-resultaat is en wordt veroorzaakt door zandwinning in het zuidelijk deel van fase 3. Na winning in het zuidelijk deel wordt de winning in noordelijke richting voortgezet en neemt de geluidbelasting op deze woning weer af. Bovendien gaat het om een bestaande woning op het bedrijventerrein, waarbij over het algemeen hogere geluidbelastingen worden geaccepteerd.

**Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten voor geluid vanwege wegverkeer.
(effectscore 0/- = licht negatief).**

Indirecte hinder ten aanzien van de zandwinning

Het verkeersgeluid afkomstig van het verkeer van de zandwinning voldoet aan de grenswaarde uit de circulaire "Beoordeling geluidhinder wegverkeer in verband met vergunningverlening w.m.". De hoogste geluidbelasting is berekend op Fjildwei 13. Hier is de geluidbelasting afkomstig van het rijdend verkeer op de Van Sminiaweg ten hoogste 48 dB(A) in de dagperiode. Dit voldoet volgens de richtlijnen uit de genoemde circulaire. **Het vrachtverkeer van de zandwinning rijdt niet meer over de Van Sminiaweg en langs de Fjildwei. Indirecte hinder is niet meer aan de orde.**

Verkeerslawaaai toekomstige situatie plangebied

Op grond van een voor het bestemmingsplan te realiseren goede ruimtelijke ordening is hier kwantitatief op ingegaan. Getoetst zijn de nieuwe woningen ten opzichte van de Van Sminiaweg. Uitgegaan is van een huidige verkeersintensiteit van 290 motorvoertuigen per dag, toenemend tot 320 motorvoertuigen in een periode van 10 jaar. Het geluid afkomstig van het wegverkeerslawaaai is berekend op ten hoogste 45 dB exclusief aftrek artikel 110g Wet geluidhinder op de nieuw te bouwen woningen. Hiermee voldoet dit aan de voorkeursgrenswaarde van de Wet geluidhinder.

Op grond van de Wet geluidhinder hoeft de geluidbelasting op de bestaande woningen niet te worden onderzocht. Deze woningen staan echter op een vergelijkbare afstand tot de weg als de nieuwe woningen langs de Van Siminaweg. Omdat de Van Siminaweg geen zijwegen heeft waar veel verkeer de Van Siminaweg op rijdt kan aangenomen worden dat de geluidbelasting op de bestaande woningen, die op ongeveer dezelfde afstand tot de weg staan een vergelijkbare geluidbelasting vanwege wegverkeer ontvangen, dus circa 45 dB,

Uit de kaart Geluid van Wegverkeer (Atlasleefomgeving.nl) volgt dat de geluidbelasting in 2020 op de bestaande woningen aan de Van Sminiaweg en de Fjilwei circa 48 dB bedraagt (Lden). Deze geluidkaart is minder nauwkeurig dan het uitgevoerde geluidonderzoek, maar geeft wel het beeld dat de geluidssituatie voor de bestaande woningen niet of nauwelijks verandert.

Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten voor geluid.

Bedrijven en milieuzonering (geluid)

Naast de activiteiten van de zandwinning, die (zoals genoemd) afzonderlijk is beoordeeld, is voor de nieuwe woningen aandacht besteed aan:

- Bestaande bedrijvigheid ten zuiden van de Aldtsjerkster Feart
- Recreatiewoningen als geluidbron.
- **Maximale planologische invulling**
- **Piekbelasting**

Geluidberekeningen met betrekking tot potentiële fictieve bronnen op het bedrijventerrein ten zuiden van de Aldtsjerkster Feart **en een berekening van piekgeluid** tonen dat er in relatie met de te realiseren recreatiewoningen en ook de andere woningen geen belemmeringen zijn.

Cumulatie

Uit de resultaten is te concluderen dat er een hoogste waarde is berekend van 50 dB(A) op de recreatiewoningen en 49 dB(A) op de nieuwe woningen (dagperiode) als gevolg van zandwinning, bedrijvigheid en wegverkeer tezamen.

Over het algemeen wordt een grenswaarde van 45 dB(A) gehanteerd voor een gebied “stille woonwijk; weinig verkeer”. Op basis van de navolgende overwegingen wordt ervan uitgegaan dat voor de specifieke situatie hier bij Aldtsjerk Foarút een waarde van 50/49 dB(A) aanvaardbaar is, omdat:

- De zandwinning beperkt is in de tijd (uitgangspunt is max. 10 jaar) en bovendien uitsluitend aan de orde is in de dagperiode en uitsluitend op doordeweekse dagen en niet in de bouwvak;
- Bovendien de winningsactiviteiten zullen plaatsvinden gedurende maximaal circa 13 weken per jaar;
- Het om nieuwe woningen gaat, waardoor de geluidisolatie zonder meer een aanvaardbaar woonklimaat in de huizen garandeert.;
- De genoemde grenswaarde van 45 dB(A) geen harde eis/voorschrift is;

Bij de afweging of sprake is van een goede ruimtelijke ordening wordt in het algemeen de Milieu Kwaliteits Maat (MKM) gehanteerd. Deze MKM kent een kwalificatie toe aan de omgeving. Bij een geluidbelasting van 45-50 dB is er sprake van een ‘goede’ geluidkwaliteit.

Conclusie

Uit de resultaten blijkt dat de berekende geluidbelastingen leiden tot een aanvaardbare milieusituatie ten aanzien van geluid en ook tot een goede ruimtelijke ordening. Op basis hiervan is het aspect geluid geen belemmering voor het bestemmingsplan en zou ook verlening van een omgevingsvergunning van de zandwinning mogelijk moeten zijn.

	Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten vanwege geluidhinder (effectscore 0/- = licht negatief).
	Luchtkwaliteit <i>De wijziging van de ontsluiting van de zandwinning op de provinciale weg in plaats van de Van Sminiaweg is niet verwerkt in het luchtkwaliteitonderzoek. In het onderzoek is in paragraaf 3.1 al aangegeven dat de afvoer van het zand mogelijk zou kunnen gaan plaatsvinden over de provinciale weg (N361; Lauwersseewei). Daarbij is opgemerkt dat de route die nu in het onderzoek is gemodelleerd langer is en daarom “worst case”. Aanpassing van het onderzoek is dus niet nodig.</i> Om in relatie met de inzet van de mobiele werktuigen en transportmiddelen voor de zandwinning de luchtkwaliteit te kunnen toetsen zijn modelberekeningen uitgevoerd en gerapporteerd (zie bijlage 25 bij het bestemmingsplan)¹⁴. Op basis van dit uitgevoerde luchtkwaliteitonderzoek is geconcludeerd dat op alle beoordelingspunten wordt voldaan aan de op betreffend punt te toetsen grenswaarden. Titel 5.2 van de Wet milieubeheer vormt dan ook geen belemmering voor verdere besluitvorming (artikel 5.16, lid 1 onder a Wm). <i>Uit het onderzoek volgt bovendien dat:</i> • <i>de toename van stikstofdioxide tussen de 0,8 en 2,1 µg/m³ ten opzichte van de achtergrondconcentratie.</i> • <i>de toename van fijnstof (PM₁₀) tussen de 0,1 en 0,3 µg/m³ ten opzichte van de achtergrondconcentratie.</i> • <i>de toename van fijnstof (PM_{2,5}) tussen de 0,0 en 0,1 µg/m³ ten opzichte van de achtergrondconcentratie.</i> <i>De Niet in betekenende mate grens (NIBM) voor fijnstof (PM₁₀) is 1,2 µg /m³. Daar wordt ruim aan voldaan. PM_{2,5} is onderdeel van PM₁₀ en kan ook als NIBM worden beschouwd. De toename van stikstofdioxide wordt als licht negatief beschouwd, maar omdat aan de WHO-waarden wordt voldaan, worden geen significante effecten voorzien.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten vanwege luchtkwaliteit (effectscore 0/- = licht negatief).
	Geur In de bedrijvenlijst van het bestemmingsplan ten zuiden van de Aldtsjerkster Feart zijn ook categorie 3 bedrijven genoemd die voor geur een richtafstand hebben van 100 m. De geplande recreatiewoningen komen op een afstand van 65 meter van de grens van de bedrijfsbestemming. <i>Uit de</i>

¹⁴ Bijlage **28**. Luchtkwaliteitonderzoek Aldtsjerk Foarút (Antea Group, concept, 9 februari 2023)

	<i>beoordeling van het aspect geur in het bestemmingsplan in de paragraaf bedrijven en milieuzonering volgt dat voor de woningen aan de richtafstand wordt voldaan en er bij de woningen sprake is van een goed woon – en leefklimaat. Op basis van de feitelijke situatie op het bedrijventerrein is in het bestemmingsplan beoordeeld dat er bij de recreatiewoningen ook sprake is van een goed woon – en leefklimaat. Uit een uitgevoerd geuronderzoek¹⁵ (bijlage 26 bij het bestemmingsplan) blijkt dat ook bij een maximale planologische invulling het geval.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten vanwege luchtkwaliteit (effectscore 0/- = licht negatief).
	Stof De zandwinning vindt plaats met een graafmachine onder het huidige maaiveld niveau, nadat de teelaarde al eerder is verwijderd. Vanwege de grondwaterstand en het vochtgehalte van de te ontgraven bodemlagen zal stofhinder hier niet aan de orde zijn. Bovendien geldt dat aan het exploiteren van een zandwinning en een zanddepot voorschriften zijn verbonden die rechtstreeks werken (paragraaf 3.4.3 Activiteitenbesluit milieubeheer). Bij de zandwinning zal ter voorkoming van stofhinder het tijdelijke depot op een afstand van iets meer dan 150 m van de te realiseren woningen gerealiseerd. Door het, indien nodig, treffen van maatregelen, zoals sproeien bij het depot en langzaam rijden, wordt stofhinder zo veel mogelijk voorkomen. <i>In het bestemmingsplan is in de paragraaf bedrijven en milieuzonering beoordeeld in hoeverre stofhinder vanwege het bedrijventerrein Aldtsjerk kan optreden. Hieruit volgt dat zowel in de feitelijke situatie als bij een maximale planologische invulling sprake is van een aanvaardbaar woon- en leefmilieu bij zowel de woningen (waar aan de richtafstanden wordt voldaan) als bij de recreatiewoningen.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten vanwege stof (effectscore 0/- = licht negatief).
	Landschap <i>Bij de uitwerking van het plan is rekening gehouden met de waarde van het aanwezige open landschap. Het gehele plan wordt landschappelijk ingepast in de omgeving. De uitvoering en de instandhouding is in het bestemmingsplan geborgd in de planregels via voorwaardelijke verplichtingen.</i> Conclusie: geen belangrijke nadelige effecten vanwege landschap (effectscore 0/- = licht negatief).

¹⁵ Bijlage 31: Memo: Bestemmingsplan Aldtsjerk Foarútm, geur (Antea Group, 20 september 2024)

Waarschijnlijkheid effect	Voor grondwater, waterkwaliteit, verkeer, geluid en luchtkwaliteit (inclusief geur en stof) is het waarschijnlijk dat enige zeer beperkte nadelige effecten optreden. Voor fauna en archeologie is het onzeker of er daadwerkelijk effecten optreden, dit zal tijdens de werkzaamheden blijken. Op voorhand is zeker dat de eventuele nadelige effecten beperkt zullen zijn. Voor bodemkwaliteit, oppervlaktewater en weidevogelkansengebieden is er naar alle waarschijnlijk geen sprake van enige relevante nadelige milieueffecten.
Duur, frequentie en omkeerbaarheid effect	Duur/frequentie Effecten tijdens de aanlegfase (ontgroning) zijn eenmalig en duren een aantal jaren (max. tien jaar). Effecten tijdens gebruiksfase (woon- en recreatiegebied) zijn permanent. Onomkeerbaarheid Alle effecten door het graven van de plas en de bouw van (recreatie)woningen zijn in principe onomkeerbaar.

3. Conclusie

In 2023 is het ontwerpbestemmingsplan Aldtsjerk Foarút gepubliceerd. Eén van de bijlagen hierbij was de het de rapportage “Aldtsjerk Foarút, Aanmeldingsnotitie vormvrije m.e.r.-beoordeling” van 9 februari 2023.

Op basis hiervan hebben burgemeester en wethouders van Tytsjerksteradiel op 9 mei 2023 besloten om niet een milieueffectrapport te (laten) maken voor het bestemmingsplan Aldtsjerk Foarút.

Naar aanleiding van een wijziging van het planvoornemen is in de voorliggende oplegnotitie beoordeeld of er sprake is of kan zijn van een wijziging in de beoordeling van de milieueffecten.

Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat de wijzigingen van het plan voor de verschillende milieu- en omgevingsaspecten niet tot een ander oordeel leidt over mogelijke belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu dan in de aanmeldingsnotitie van 2023. Verder blijkt op basis van een herbeschouwing van de oppervlakte voor de “winning van oppervlaktedelfstoffen (ontgronding)” dat het juist is dat een vormvrije m.e.r.-beoordeling is uitgevoerd.

Het plan is in voorliggende oplegnotitie en de aanmeldnotitie uit 2023 expliciet getoetst aan de relevante criteria uit de EU Richtlijn, te weten kenmerken van het plan, plaats van het plan en soort en kenmerken van het potentiële effect. Bij de beoordeling, waarbij mede gebruik is gemaakt van sectorale onderzoeken, is expliciet rekening is gehouden met de relevante criteria van bijlage III bij de m.e.r.-richtlijn, zodat er sprake is van een integrale beoordeling.

De conclusie blijft, dat het plan niet leidt tot belangrijke nadelige milieueffecten en dat er geen aanleiding is een milieueffectrapport (MER) op te stellen.

Antea Group,
Oktober 2024

Over Antea Group

Antea Group is het thuis van 1700 trotse ingenieurs en adviseurs. Samen bouwen wij elke dag aan een veilige, gezonde en toekomstbestendige leefomgeving. Je vindt bij ons de allerbeste vakspecialisten van Nederland, maar ook innovatieve oplossingen op het gebied van data, sensing en IT. Hiermee dragen wij bij aan de ontwikkeling van infra, woonwijken of waterwerken. Maar ook aan vraagstukken rondom klimaatadaptatie, energietransitie en de vervangingsopgave. Van onderzoek tot ontwerp, van realisatie tot beheer: voor elke opgave brengen wij de juiste kennis aan tafel. Wij denken kritisch mee en altijd vanuit de mindset om samen voor het beste resultaat te gaan. Op deze manier anticiperen wij op de vragen van vandaag en de oplossingen voor morgen. Al 70 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV Heerenveen
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

Copyright ©

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

De informatie die in dit rapport is opgenomen is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n) en kan persoonlijke of vertrouwelijke informatie bevatten. Gebruik van deze informatie, door anderen dan de geadresseerde(n) en gebruik door hen die niet gerechtigd zijn van deze informatie kennis te nemen, is niet toegestaan. De informatie is uitsluitend bestemd om te worden gebruikt door de geadresseerde, voor het doel waarvoor dit rapport is vervaardigd. Indien u niet de geadresseerde bent of niet gerechtigd bent tot kennisneming, is openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden niet toegestaan, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group en wordt u verzocht de gegevens te verwijderen en direct een melding te maken bij security@antegroup.nl. Derden, zij die niet geadresseerd zijn, kunnen geen rechten aan dit rapport ontlelen, tenzij na schriftelijke toestemming door Antea Group.

www.anteagroup.nl